

Maandoverzichten Walvisstrandingen 2014

Auteur G. Keijl

Overzicht januari 2014

Zondag, 30 maart 2014

Ook januari gaf weer een hoger aantal meldingen van dode walvissen dan gebruikelijk: er zijn er 52 gemeld, terwijl het gemiddelde op 32 ligt. Alleen in 2012 waren het er meer, namelijk 61, terwijl januari 2013 er slechts iets onder zat met 47 strandingen.

In de Delta was het (nog) rustig, met 12 meldingen, langs de Hollandse kust zijn 27 dieren gevonden en in het waddengebied 13 (Texel 8, Vlieland 1, Terschelling 1, Ameland 3). Ernstig beschadigde verse bruinvissen werden gemeld van met name de Zuid-Hollandse kust, vooral bij de Zandmotor, maar ook een van Texel.

Er zijn geen levende bruinvissen gestrand. Er was één melding van een witsnuitdolfijn (Petten 15 januari), maar dat betrof een niet-verse losse onderkaak.

Overzicht februari 2014

Maandag, 31 maart 2014

In februari zijn 44 bruinvissen gestrand, een opmaat naar maart. Gemiddeld sinds 2005 strandden er 39 bruinvissen. Gezien de overwegend en vaak harde zuiden- en zuidwesten wind lijkt het aantal strandingen in februari dus mee te vallen. Er zijn deze maand geen andere soorten gemeld. Ernstig beschadigde bruinvissen werden vooral gemeld uit de bekende regio rond Ouddorp, maar ook verder noordelijk, tot IJmuiden aan toe.

Uit het deltagebied zijn 12 meldingen ontvangen, van de Hollandse kust 20 en uit het waddengebied eveneens 12 (Texel 2, Terschelling 3, Ameland 6, Delfzijl 1). Er zijn twee bruinvissen levend gevonden (20 februari Vlissingen, 25 februari Terschelling).

Overzicht maart 2014

Woensdag, 9 april 2014

In maart 2014 zijn 80 bruinvissen gemeld. Dat is weer ruim boven het gemiddelde berekend over 2005-2013, dat op 60 ligt. Daarbij moet aangetekend worden dat 2013, met 111 strandingen, het gemiddelde flink omhoog heeft getrokken, want de op een na hoogste waarde uit die periode was 73 strandingen in 2012. Wederom zijn er dus meer meldingen geweest; de stijgende lijn zet door. Uitbijter in de reeks blijft nog altijd 2006, met 100 strandingen in maart. Omdat maart traditiegetrouw de 'beste' voorjaarsmaand is, mogen we verwachten dat de melders het in april weer rustiger krijgen.

Er zijn maar liefst 50 meldingen ontvangen uit het deltagebied! Van de Hollandse kust zijn dat er slechts 15, en uit het waddengebied eveneens 15 (Texel 5, Vlieland en Ameland elk 4, Schiermonnikoog 1, Harlingen 1). Er zijn drie bruinvissen levend gestrand (Vlieland 1 maart, Noordwijk 11 maart, Maasvlakte 19 maart).

Het aantal strandingen op Goeree rees traditiegetrouw de pan uit: tussen Vrouwenpolder en Rockanje zijn 37 kadavers gemeld, veel hiervan vers en aan flarden. Ook elders zijn flink beschadigde bruinvissen gemeld, bijvoorbeeld van Westkapelle, uit de Kop van Noord-Holland (maar veel minder dan in andere jaren) en van Texel. Er wordt nog altijd gewerkt aan het oplossen van dit raadsel, maar meer en meer pijlen wijzen in de richting van grijze-zeehondenpredatie. Daarnaast stranden er ook af en toe losse achterlichamen, vaak redelijk vers. Of dergelijke kadavers ook toe te schrijven zijn aan grijze zeehond lijkt echter niet waarschijnlijk.

Behalve bruinvissen was er deze maand één andere soort, namelijk de gewone dolfijn op 15 maart bij Ouddorp. Het was al de 86e gewone dolfijn voor ons land, maar in deze eeuw pas de derde.

Maandoverzicht april 2014

Donderdag, 8 mei 2014

Er is wat aan de hand met de bruinvissen, maar nu anders dan we de afgelopen jaren gewend waren. Meldden we steeds dat er wéér meer bruinvissen waren aangespoeld dan in alle jaren ervoor, in april 2014 was het andersom: het gemiddelde over april 2005-2013 is 47 dieren, maar in april dit jaar zijn er slechts 24 gemeld. We moeten terug tot 2008 om een nog lager aantal tegen te komen (13), terwijl het volgende jaar daar voor met minder dan 24 exemplaren 2004 was (21). Wat gebeurt er allemaal? Uit gegevens van het KNMI blijkt dat er dit jaar maar weinig harde aanlandige wind is geweest, maar windkracht en windrichting lijken dit jaar niet erg af te wijken van april uit vorige jaren. De voorspelling van vorige maand dat de melders het de komende maanden rustiger zouden krijgen is overigens wel uitgekomen.

Bijna de helft van de meldingen kwam uit het zuidwesten van het land (13), slechts 4 van de Hollandse kust en 7 uit het waddengebied (Texel 1, Vlieland 1, Griend 1, Terschelling 3, Lauwersoog 1). Er zijn alleen bruinvissen gemeld, er waren maar weinig verse dieren bij en er is niet één bruinvis levend gestrand.

Maandoverzicht mei 2014

Woensdag, 4 juni 2014

Misschien zijn we weer terug bij een reguliere situatie, want ook in mei 2014 is het aantal gemelde bruinvissen lager dan het meerjarig gemiddelde: er zijn deze maand 30 bruinvissen (en geen andere soorten) gemeld, terwijl het gemiddelde 42 is. Dat hoge gemiddelde komt vooral op het conto van vorig jaar, toen er een ongelooflijk aantal van 121 gestrande bruinvissen is gemeld. Laten we vorig jaar weg, dan komt het meerjarig gemiddelde op 32, met alleen in mei 2012 (38) en 2011 (32) meer meldingen dan in 2014.

Verreweg de meeste bruinvissen zijn gemeld uit het zuidwesten van het land (18 stuks), terwijl de soort langs de Hollandse kust vrijwel afwezig leek (5 exemplaren; vorig jaar 32). De overige 7 zijn gemeld uit het waddengebied (Texel 1, Vlieland 2, Terschelling 2, Schiermonnikoog 1, Engelsmanplaat 1). Het eerste kalf van dit jaar is gevonden op 18 mei bij Renesse (rot mannetje, geen lengteopgave), het tweede op 29 mei op Terschelling (sekse onbekend, geschat 60 cm). Er zijn deze maand geen levende bruinvissen gestrand.

Maandoverzicht juni 2014

Woensdag, 6 augustus 2014

In juni zijn weer iets meer bruinvissen gestrand - namelijk 45 - dan het meerjarig gemiddelde (42). Dit is geen goed teken, want het meerjarig gemiddelde wordt enorm opgetrokken door het gigantische aantal van 90 strandingen in juni 2013. Exclusief juni 2013 ligt het juni-gemiddelde sinds 2005 op 36. De tijd zal leren of de dip in aantallen van dit voorjaar tijdelijk was en de jaarlijkse stijging onverminderd voortzet, of dat de aantallen dode bruinvissen eindelijk beginnen te stabiliseren.

In de Delta zijn deze maand 14 exemplaren gevonden, waarvan 2 in de Oosterschelde. De Hollandse kust had met 11 exemplaren iets meer meldingen dan mei. Het waddengebied scoorde nu erg hoog met maar liefst 20 exemplaren, waarvan een ongelooflijke 16 op Vlieland. De enige andere Waddenzee-locaties waarvan bruinvissen zijn ontvangen waren Texel (2) en Terschelling (2). Van de Vlielandse exemplaren valt niet meer te vermelden dan dat de meeste rot waren en, op grond van lengte, alle leeftijds categorieën vertegenwoordigd leken. Het betrof dus niet bijvoorbeeld specifiek

jongensterfte.

Er zijn deze maand ten minste 7 kalfjes gestrand (16%; Zuid-Holland, Texel, Terschelling), waarvan 2 levende. Daarnaast strandde er nog een levend volwassen vrouwtje (met levend kalf, Texel).

Bijzonder was de vinvis tussen Wassenaar en Scheveningen op 25 juni. Naast de gewone dolfijn uit maart was dat pas de tweede niet-bruinvis dit jaar.

Maandoverzicht juli 2014

Woensdag, 6 augustus 2014

In juli zijn tot nog toe, net als in juni, 45 bruinvissen gemeld en geen andere soorten. Dat is minder dan het meerjarig gemiddelde, dat op 59 ligt. Uitschieters waren juli 2011 met 114, en juli 2012 met 116. Daarnaast waren er in juli 2009 ook meer strandingen (56). Zoals al eerder gemeld is het onduidelijk waar het dit jaar naar toe gaat met de meldingen, maar boven de 800 dode bruinvissen lijken we dit jaar niet te komen.

In de Delta zijn dit keer 19 bruinvissen gemeld (waarvan 3 in de Oosterschelde), van de Hollandse kust 17 en van de Wadden 8 (Texel 1, Vlieland slechts 3 (vergelijk met de 16 van juni), Schiermonnikoog 3, en de Friese en Groningse kust elk 1). Er waren ten minste 8 kalfjes (18%; Zeeland, Zuid-Holland, Schiermonnikoog en Waddenzee), waarvan 1, of misschien 2, levend zijn gestrand.

Een bijzondere vondst betrof een tongbeen van een bruinvis bij Hoek van Holland op 19 juli.

Maandoverzicht augustus 2014

Woensdag, 3 september 2014

In alle jaren sinds er 'enige aantallen' bruinvissen stranden treedt er een 'zomerpiek' op. Die valt doorgaans in augustus, maar ook wel eens in september. Het gemiddelde aantal strandingen voor augustus is, gerekend vanaf 2005, daarom ook hoog: 79 dieren. Daar zit weliswaar de ongelooflijke uitschieter van 210 exemplaren uit 2011 bij, maar zelfs zonder dat jaar ligt het gemiddelde nog altijd op 63. Dit jaar zitten we ruim onder dat hoge gemiddelde, met 69 strandingen, in lijn met de lagere aantallen van de laatste maanden.

Uit de Delta zijn deze maand 22 meldingen ontvangen (waarvan 1 in de Wester- en 2 in de Oosterschelde en 2 in het Grevelingenmeer), van de Hollandse kust 28, en van de Wadden 19 (Texel 14!, Vlieland 1, Terschelling 4). Er zijn ten minste 8 kalfjes gestrand (70-90 centimeter, 12%), waarvan 2 levend. Daarnaast is er nog een levende bruinvis gestrand nabij Bergen. Alle drie zijn spoedig na stranden overleden.

Opvallend is het hoge aantal van 9 bruinvissen op de 18e. Van 16-18 augustus was de wind stormachtig vanuit het westen, wat zeker aan dit hoge aantal heeft bijgedragen. Aan de andere kant zat de wind vanaf het begin van de maand al in de (zuid)westhoek, en was hij ook in de tweede helft eveneens overwegend aanlandig. Hoewel er vrijwel dagelijks strandingen zijn geweest, zijn er op de andere dagen geen noemenswaardige aantallen gemeld.

De klapper van de maand, in ieder geval qua lengte, was de gewone vinvis die een visser op 20 augustus op ongeveer 5 kilometer voor Katwijk zag ronddobberen. Het kadaver is naar het strand bij Scheveningen gesleept en daar de volgende dag tot 'hapklare brokken' verwerkt. Hoewel er de laatste jaren vaker gewone vinvissen zijn aangeland, was deze locatie goed toegankelijk voor publiek en was iedereen in de gelegenheid om eens een blik werpen op zo'n bijzonder dier.

Maandoverzicht september 2014

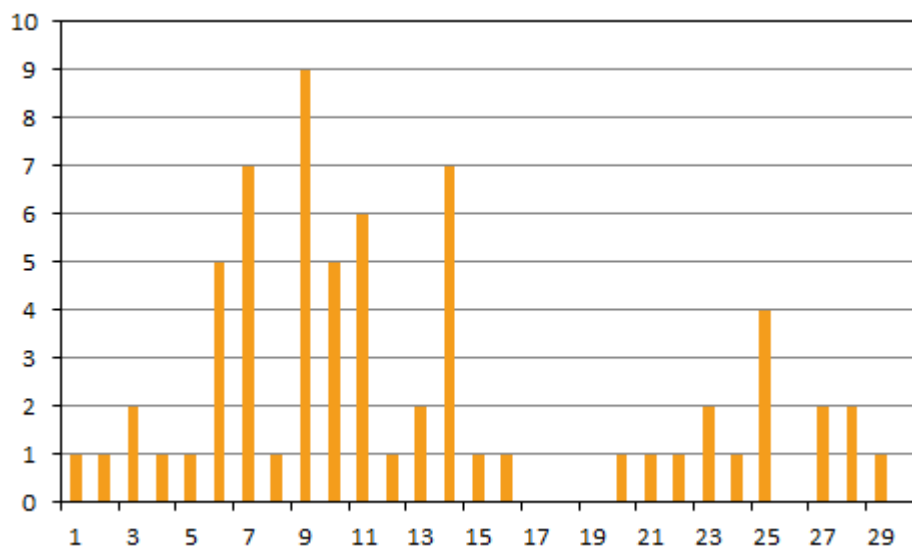
Vrijdag, 3 oktober 2014

In de afgelopen maanden, om precies te zijn in april, mei, juli en augustus, bleek het aantal strandingen steeds onder het meerjarig gemiddelde te liggen. In september was dit beeld weer

omgedraaid: het meerjarig septembergemiddelde sinds 2005 is 60, en dit jaar waren het er 66. Omdat september nog maar net voorbij is, zal dit getal nog wel wat oplopen. Er zijn uitsluitend bruinvissen gevonden.

Er zijn 18 meldingen ontvangen uit de Delta (waarvan 2 in de Oosterschelde en 1 in het Grevelingenmeer), 19 van de Hollandse kust, en van de Wadden 29 (Texel net als in augustus 14, Vlieland 1, Terschelling 2, Ameland 7, Schiermonnikoog 1, Rottumeroog 1, Friese kust 2, Groninger kust 1). Er zijn ten minste 7 kalfjes gestrand (11%). Twee bruinvissen zijn levend aangetroffen. Een daarvan was een jong van dit jaar en in dermate slechte conditie dat het is geëuthanaseerd. De ander wordt momenteel nog verzorgd bij SOS Dolfijn in Harderwijk.

Twee bruinvissen vertonen zeker of misschien (op de foto lastig te beoordelen) een gebroken staart. Dit doet de vraag rijzen of deze dieren zijn aangevaren. Deze verwonding is wel vaker geconstateerd. Een van deze twee is naar de destructie gebracht, de ander, afkomstig uit de Oosterschelde, is bewaard voor onderzoek. Sectie zal misschien klaarheid geven over de doodsoorzaak.

Het hoogste aantal meldingen, 9 bruinvissen, viel op 9 september (zie figuur). De wind zat van 6-9 september in de noordwesthoek, maar was in die periode nooit harder dan 3 Beaufort. Vanaf 10 september draaide de wind naar de oosthoek tot en met 20 september, toen de wind weer terugdraaide naar noordwest. Ook toen stelde de windkracht nog niet veel voor, met maximaal 5 Beaufort. De invloed van de westelijke wind is in de figuur duidelijk zichtbaar. En die piek van de 14e? Tsja, weekend in combinatie met mooi weer?

Maandoverzicht oktober 2014

Donderdag, 6 november 2014

In lijn met de trend van dit jaar zijn ook in oktober minder strandingen gemeld dan het meerjarig gemiddelde, bijna de helft minder zelfs: 24, tegen 42 in 2005-2013. Er zijn 12 meldingen ontvangen uit de Delta (2 uit de Oosterschelde, 2 uit de Westerschelde), slechts 4 van de Hollandse kust, en 8 uit het waddengebied (Texel 4, Schiermonnikoog 2, Friese en Groningse vastelandskust beide 1). Er zijn uitsluitend bruinvissen gemeld, en deze maand geen levende.

Tussen 22-27 oktober strandden er voor het eerst deze maand dagelijks bruinvissen, met 'zelfs' 4 op de 22e. Tussen 18-23 oktober woei het stevig, en op de 21e stond er (wester)storm langs de hele kust. Pas na 26 oktober kwam de wind weer onder windkracht 6B.

Maandoverzicht november 2014

Woensdag, 3 december 2014

In november was het rustig met de dode walvissen: er zijn er slechts 18 gemeld, alleen bruinvissen. Het gemiddelde sinds 2005 ligt op 26 en daar zaten we deze maand dus ruim onder. Er waren twee hele stille periodes: 16-22 november en 26-30 november, beide met nul meldingen. Het is verleidelijk om het lage aantal strandingen toe te schrijven aan de overwegend (zuid)oostelijke wind deze maand, maar het is natuurlijk de vraag of dat klopt, omdat de afgelopen maanden het aantal strandingen al steeds lager was dan het meerjarig gemiddelde.

In de Delta zijn 6 bruinvissen gemeld (waarvan 1 in de Oosterschelde), van de Hollandse kust 7, en uit het waddengebied 5 (Texel 3, Balgzand 1, Friese kust 1). Er zijn geen levende bruinvissen gestrand.

Maandoverzicht december 2014

Woensdag, 31 december 2014

Ook december was rustig aan de kust met slechts 22 meldingen, wederom ruim onder het meerjarig gemiddelde sinds 2005, dat op 31 ligt. Alleen 2007 (7 strandingen) en 2010 (14) liggen hier onder.

Uit de Delta zijn 11 meldingen ontvangen, van de Hollandse kust 7, en van de Wadden slechts 4 (Texel 3, Vlieland 1). Er is 1 levende bruinvis gestrand (20 december Ter Heijde). Het is onduidelijk waarom het aantal meldingen van de Wadden zo laag is; normaal gesproken loopt dit op tot zo'n 40% van het totaal. Mogelijk was het aantal dagen met aanlandige wind deze maand (slechts 6; bron KNMI) lager dan anders.

Op 17 december spoelde een rot vrouwtje griend aan bij Nieuw-Haamstede. Het kadaver is onderzocht door pathologen van de Universiteit Utrecht en het skelet zal later worden opgeslagen in de collectie van Naturalis.